

آیین نامه ۸۷

متصدیان حمل و نقل

مصوب شورای عالی بیمه

موسسه خدمات آموزشی فرهیختگان بیمه گستر

پاییز ۱۴۰۰

آیین‌نامه شماره ۸۷ - متصدیان حمل و نقل تصویب کننده: شورای عالی بیمه مصوب ۱۳۹۳/۰۳/۲۷

شورای عالی بیمه در اجرای ماده ۱۷ قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری، در جلسه مورخ ۱۳۹۳/۰۳/۲۷، «شرایط عمومی قرارداد بیمه مسئولیت مدنی متصدیان حمل داخلی» را که از این پس قرارداد نامیده می‌شود، مشتمل بر ۱۸ ماده و ۳ تبصره به شرح ذیل تصویب نمود:

فصل اول- کلیات

ماده ۱- اساس قرارداد: این قرارداد بر اساس قانون بیمه مصوب سال ۱۳۱۶ و قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱ و سایر قوانین و مقررات مرتبط و پیشنهاد کتبی بیمه‌گذار (که جزء لاینفک این قرارداد است) بین بیمه‌گر و بیمه‌گذار منعقد گردیده است. آن قسمت از پیشنهاد بیمه‌گذار را که بیمه‌گر قبول نکرده و همزمان یا قبل از انعقاد قرارداد به طور کتبی به بیمه‌گذار اعلام نموده است، جزو تعهدات بیمه‌گر محسوب نمی‌شود.

ماده ۲- تعاریف و اصطلاحات: اصطلاحات زیر صرف نظر از هر معنی و مفهوم دیگری که ممکن است داشته باشد در این قرارداد با تعریف مقابل آن بکار رفته است:

۱- بیمه‌گر: مؤسسه بیمه‌ای است که با اخذ پروانه فعالیت از بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز به انجام عملیات بیمه در این رشته بوده و مشخصات آن در قرارداد درج شده است.

۲- متصدی حمل: مؤسسه یا شرکت دارای پروانه فعالیت مجاز و معتبر از مبادی قانونی ذیربط است که در مقابل دریافت کرایه، حمل کالا از یک مبدا معین به مقصد معین را به عهده می‌گیرد.

۳- بیمه‌گذار: متصدی حمل است که مشخصات وی در قرارداد درج شده و متعهد پرداخت حق بیمه است و مسئولیت مدنی او به عنوان متصدی رسمی حمل داخلی، بر اساس شرایط این قرارداد، بیمه شده است.

۴- پروانه فعالیت: مجوزی است که توسط مبادی قانونی ذیربط برای شروع یا تداوم فعالیت شرکت یا مؤسسه حمل و نقل داخلی کالا صادر می‌شود.

- ۵- **حق بیمه:** وجهی است که بیمه‌گذار در برابر اخذ پوشش و تعهدات بیمه‌گر به ترتیبی که در قرارداد مشخص می‌گردد، می‌پردازد.
- ۶- **بارنامه:** سند کاشف از حقوق مالکیت است که جهت جابجایی محمولات بین شهری زمینی توسط مبادی قانونی ذیربط طراحی و چاپ و در اختیار مؤسسات و شرکت‌های حمل و نقل قرار گرفته و مواردی نظیر مشخصات محموله، نام و آدرس گیرنده و فرستنده و مشخصات وسیله حمل حامل در آن درج می‌گردد.
- ۷- **وسيله حمل:** وسیله نقلیه زمینی اعم از جاده‌ای و ریلی است که طبق ضوابط مبادی قانونی ذیربط مجاز به حمل بار در کشور می‌باشد.
- ۸- **ارزش محموله:** قیمت واقعی محموله تحت پوشش در مبداء است که بر اساس اظهار صاحبان محموله در بارنامه درج شده و مبنای محاسبه حق بیمه و خسارت است.
- ۹- **سرقت کلی:** چنانچه هنگام توقف وسیله حمل و یا در غیاب راننده و یا از طریق راهزنی و اقدام مسلحانه، محموله و وسیله حمل، توأمان سرقت و از دسترس و اختیار راننده خارج شود سرقت کلی تلقی می‌گردد.
- ۱۰- **خیانت در امانت راننده:** استعمال، تصاحب، تلف و یا مفقود نمودن عمدی محموله به قصد اضرار توسط راننده و کمک راننده‌ای که کالا برای حمل و تحویل در مقصد به آنها سپرده شده است.
- ۱۱- **جعل و تزویر اسناد:** ساختن نوشته یا سند، ساختن مهر و یا امضای اشخاص رسمی و غیر رسمی، خراشیدن، تراشیدن، قلم بردن، اثبات یا سیاه کردن اسناد و مدارک حمل به قصد تقلب در خرید بیمه توسط صاحب کالا، متصدی حمل و یا مباشرین آنها.
- ۱۲- **مسئولیت مدنی تحت پوشش:** مسئولیت مدنی بیمه‌گذار مصرح در قانون تجارت با رعایت شرایط این قرارداد.
- ماده ۳- موضوع قرارداد:** جبران خسارت ناشی از مسئولیت مدنی بیمه‌گذار در قبال ارسال کنندگان و یا صاحبان کالا به استناد بارنامه‌های صادره که در اثر تحقق حوادث تحت پوشش این قرارداد باشد و بیمه‌گذار به عنوان متصدی حمل، مسئول جبران آنها شناخته شود.
- تبصره- در موارد خاص که بر اساس ضوابط و مقررات حمل و نقل جاده‌ای پیش از صدور بارنامه، حواله بارگیری توسط متصدی حمل صادر می‌گردد، با موافقت قبلی بیمه‌گر پوشش بیمه از زمان تکمیل بارگیری کالا آغاز می‌شود.

فصل دوم- وظایف بیمه‌گذار

- ماده ۵- مدت اعتبار قرارداد:** مدت اعتبار این قرارداد با رعایت موارد زیر یک سال شمسی است که تاریخ شروع و انقضای آن در قرارداد درج گردیده است. چنانچه هر یک از طرفین قرارداد حداقل یک ماه قبل از انقضای مدت اعتبار قرارداد، عدم تمایل خود را به ادامه قرارداد به طرف دیگر اعلام ننماید این قرارداد برای سال بعد خود به خود تمدید خواهد شد.
- ۱- اعتبار قرارداد منوط به مهر و امضای آن توسط طرفین و پرداخت سپرده حق بیمه از طرف بیمه‌گذار است.
- ۲- پس از انقضای مدت اعتبار قرارداد، تعهد طرفین نسبت به کلیه محموله‌هایی که بارنامه‌های آنها در مدت اعتبار قرارداد صادر شده است ادامه خواهد یافت.
- ماده ۶-** بیمه‌گذار موظف است:

- ۱- در پاسخ به پرسش‌های مکتوب بیمه‌گر همه اطلاعات مربوط به موضوع بیمه را با رعایت دقت و صداقت در اختیار وی قرار دهد. اگر بیمه‌گذار در پاسخ به پرسش‌های مکتوب بیمه‌گر عمداً از اظهار مطلبی خودداری نماید و یا عمداً بر خلاف واقع اظهار شده است هیچگونه تاثیری در وقوع حادثه نداشته باشد. در این صورت نه فقط وجوه پرداختی بیمه‌گذار به وی مسترد نخواهد شد بلکه بیمه‌گر می‌تواند مانده حق بیمه را نیز مطالبه نماید. حکم این بند حسب مورد برای هر حمل حاکم خواهد بود.
- ۲- برای ثبت و ارائه اطلاعات مورد نیاز بیمه‌گر از نرم‌افزارهای مورد تایید وی استفاده نماید. هزینه تهیه، نصب و پشتیبانی نرم‌افزار به عهده بیمه‌گر خواهد بود.
- ۳- برای همه کالاهایی که در مدت اعتبار قرارداد حمل می‌کند به صورت مسلسل (پشت نمره) بارنامه صادر و مسئولیت خود را در قبال ارسال‌کنندگان و یا صاحبان آنها تحت این شرایط، بیمه نماید.
- ۴- یک نسخه از تصویر (کپی) حواله مبادی قانونی ذیربط که برای دریافت بارنامه بنام وی (بیمه‌گذار) صادر می‌گردد را حداکثر تا پنج روز بعد از تاریخ صدور حواله به بیمه‌گر تحویل نماید.
- ۵- ارزش محموله و میزان حق بیمه را در بارنامه درج کند.
- ۶- فهرست کلیه بارنامه‌های صادره طی هر روز را با ذکر شماره سریال، مبدأ، مقصد، نوع و ارزش محموله، میزان حق بیمه به صورت الکترونیکی برای بیمه‌گر ارسال و حق بیمه مربوط به بارنامه‌های صادره را حداکثر تا پنج روز کاری پس از تاریخ صدور بارنامه به بیمه‌گر پرداخت نماید. در صورت عدم امکان ارسال الکترونیکی اطلاعات، بیمه‌گذار موظف است به ترتیبی که بیمه‌گر تعیین می‌کند مدارک فیزیکی فوق‌الذکر را ارسال نماید. چنانچه بیمه‌گذار به ترتیب مقرر در این بند مشخصات بارنامه‌های صادره را اعلام نکند یا حق بیمه مربوط را ظرف مدت تعیین شده نپردازد بیمه‌گر می‌تواند از پرداخت قسمتی و یا کل خسارت خودداری نماید.
- ۷- در ذیل حواله بار، مشخصات راننده شامل نام و نام خانوادگی، شماره دفترچه کار، شماره‌گواهی‌نامه و کارت وسیله حمل و بیمه‌نامه، نشانی محل سکونت و شماره تلفن وی را درج نماید.
- ۸- سوابق بارنامه‌های صادرشده در مدت اعتبار قرارداد را حداقل تا یک سال از تاریخ صدور نزد خود نگهداری نماید و هر زمان که بیمه‌گر درخواست نماید، اطلاعات مورد نیاز را در اختیار وی قرار دهد.
- ۹- مراقبت‌های لازم را که هر کس عرفاً از منافع خود به عمل می‌آورد نسبت به محموله و حفظ حقوق و منافع بیمه‌گر به عمل آورد و کالای مورد حمل را در مسیرهای مجاز و متعارف، بارعایت قوانین و مقررات حمل و نقل داخلی در مدت زمان متعارف حمل و به مقصد برساند.
- ۱۰- در صورت وقوع حادثه موارد زیر را رعایت نماید:
  - ۱-۱۰- مراتب را در اولین فرصت و حداکثر تا پنج روز کاری بعد از تاریخ اطلاع از وقوع حادثه به بیمه‌گر اطلاع دهد و همکاری لازم را برای بازدید و ارزیابی خسارت به عمل آورد.
  - ۲-۱۰- بیمه‌گذار نباید بدون موافقت بیمه‌گر در مورد مسئولیت‌هایی که تحت پوشش این قرارداد است، تعهدی به عهده گیرد و یا وجهی بپردازد مگر اینکه انجام این اقدام مورد موافقت بیمه‌گر قرار گرفته باشد.
  - ۳-۱۰- بدون اطلاع و موافقت کتبی بیمه‌گر، تغییری در وضعیت محموله خسارت دیده به عمل نیابد مگر اقدامات و تغییراتی که برای نجات کالا و جلوگیری از توسعه خسارت ضروری است و عرفاً باید انجام شود.
  - ۴-۱۰- در صورت دریافت هرگونه اوراق قضایی در خصوص مسئولیت تحت پوشش این قرارداد، در اسرع وقت به بیمه‌گر اطلاع دهد.
  - ۱۱- اصل اسناد و مدارک زیر را در اسرع وقت به بیمه‌گر تسلیم نماید:

۱۱-۱- گزارش مقامات انتظامی محل وقوع حادثه (در صورت وجود).

۱۱-۲- بارنامه و صورت مشخصات محموله.

۱۱-۳- فاکتور خرید محموله یا هر گونه مدارک معتبر دیگری که دال بر تعیین ارزش محموله باشد در صورت عدم ارائه مدارک فوق ارزش کالای مشابه در مبدأ و در زمان حمل، مبنای محاسبه قرار خواهد گرفت.

۱۱-۴- هرگونه مدرکی که بیانگر ادعای خسارت از طرف ارسال کننده یا صاحب کالا باشد.

فصل سوم - تعهدات بیمه‌گر

ماده ۷- بیمه‌گر طبق شرایط این قرارداد متعهد جبران خسارت‌هایی است که در نتیجه وقوع هریک از حوادث تحت پوشش مانند حوادث زیر به محمولات مورد بیمه وارد شود و مسئولیت جبران آن به عهده بیمه‌گذار باشد.

۱- تصادف و واژگونی و سقوط وسیله حمل و یا برخورد محموله با سایر اشیا اعم از ثابت یا متحرک.

۲- پرتاب شدن محموله از روی وسیله حمل.

۳- آتش‌سوزی و یا انفجار محموله.

۴- سرقت کلی محموله با وسیله حمل.

تبصره- در مواردی که وقوع حادثه منجر به خسارت ناشی از استعمال مواد مخدر و روانگردان توسط راننده و یا کمک راننده باشد بیمه‌گر موظف است خسارت مربوطه را به بیمه‌گذار پرداخت نماید سپس نسبت به بازیافت خسارت از مقصر حادثه اقدام نماید.

ماده ۸- بیمه‌گر در هر یک از موارد زیر تا بیست درصد تعهدات خود متعهد جبران هزینه‌های زیر است مشروط بر آنکه مجموع خسارت پرداختی و هزینه‌های موضوع این ماده از حداکثر تعهد بیمه‌گر بیشتر نشود:

۱- هزینه‌های لازم و متعارف برای نجات کالا و جلوگیری از توسعه خسارت پس از وقوع حادثی که جبران زیان آنها در تعهد بیمه‌گر باشد.

۲- هزینه متعارف دادرسی و دفاع از بیمه‌گذار در مراجع قضایی که در ارتباط با خطرات بیمه شده پرداخت شده باشد.

ماده ۹- بیمه‌گر موظف است ظرف پانزده روز پس از دریافت مدارک لازم خسارت را پرداخت نماید. در مواردی که پرداخت خسارت پس از تکمیل مدارک مثبتته از سوی بیمه‌گر، به تأخیر می‌افتد، طبق حکم ماده ۵۲۲ آئین دادرسی مدنی عمل می‌شود.

فصل چهارم- موارد خارج از تعهد بیمه‌گر

ماده ۱۰- خسارت‌های مستثنی شده: جبران خسارت‌ها یا هزینه‌هایی که به طور مستقیم و یا غیرمستقیم در نتیجه عوامل زیر به کالای مورد حمل وارد آمده باشد در تعهد بیمه‌گر نیست مگر آنکه به نحو دیگری توافق شده باشد:

۱- حوادث طبیعی مانند سیل، طوفان، زلزله، آتش‌فشان.

۲- خسارت هنگام تخلیه و بارگیری

۳- جعل و تزویر اسناد و خیانت در امانت و هر نوع عمل عمد یا مجرمانه راننده و یا کمک راننده وسیله حمل.

- ۴- ریزش، روندگی و آبدیدگی محموله، مگر این که ناشی از خطرات مورد تعهد در قرارداد باشد.
- ۵- سرقت کلی محموله بدون سرقت وسیله حمل.
- ۶- سرقت قسمتی از محموله.
- ۷- هزینه های نجات و دادرسی بیش از بیست درصد مازاد بر تعهدات تحت پوشش.
- ماده ۱۱- خسارت‌های غیرقابل جبران:** جبران خسارت در این موارد در تعهد بیمه‌گر نخواهد بود:
- ۱- جعل اسناد و خیانت در امانت و هر نوع عمل عمد یا مجرمانه بیمه‌گذار و کارکنان و نمایندگان وی (رانندگان و کمک رانندگان جزء کارکنان بیمه‌گذار محسوب نمی‌شوند).
  - ۲- جنگ، شورش، اعتصاب، بلوا، ضبط و مصادره.
  - ۳- تشعشعات رادیواکتیو و فعل و انفعالات هسته‌ای.
  - ۴- عیب ذاتی و یا خودبخودسوزی کالاها.
  - ۵- عدم‌النفع و کاهش ارزش کالاها.
  - ۶- حمل کالاهای قاچاق و غیرمجاز و خسارت وارده به آنها.
  - ۷- نداشتن گواهینامه متناسب برای رانندگی وسیله حمل.
  - ۸- کاهش طبیعی وزن محموله.
  - ۹- سرقت قسمتی از محموله مگر آنکه ناشی از حادثه تحت پوشش منجر به مصدومیت یا فوت راننده بوده باشد.

فصل پنجم- سایر موارد

ماده ۱۲- نحوه فسخ قرارداد: هر یک از طرفین می‌توانند با اعلام کتبی و مهلت یک‌ماهه به طرف مقابل، قرارداد را فسخ نمایند.

ماده ۱۳- خسارت سه‌م بیمه‌گذار

- ۱- در خسارت ناشی از سرقت کلی محموله در صورت توافق بیمه‌گر و بیمه‌گذار جبران حداقل ده درصد خسارت قابل پرداخت به عهده بیمه‌گذار خواهد بود و باید توسط وی به صاحب کالا پرداخت گردد.
- ۲- در صورت پوشش خسارت ناشی از جعل اسناد و خیانت در امانت راننده جبران حداقل ده درصد خسارت قابل پرداخت به عهده بیمه‌گذار خواهد بود و باید توسط وی به صاحب کالا پرداخت گردد.

ماده ۱۴ حق جانشینی: بیمه‌گر درحدودی که خسارت وارده را قبول یا پرداخت می‌کند در مقابل اشخاصی که مسئول وقوع حادثه یا خسارت هستند قائم‌مقام بیمه‌گذار خواهد بود و اگر بیمه‌گذار اقدامی کند که منافی با حق مزبور باشد در مقابل بیمه‌گر مسئول شناخته می‌شود.

تبصره- حق جانشینی در مورد خسارت‌های غیرعمدی ناشی از تقصیر یا قصور رانندگان بیمه‌گذار اعمال نخواهد شد.

ماده ۱۵- مشارکت در منافع: در صورتی که در پایان هر دوره یک ساله قرارداد مشخص شود که نسبت مجموع خسارت‌های پرداختی و معوق به حق بیمه دریافتی هر قرارداد کمتر از پنجاه درصد است بیمه‌گر می‌تواند حداکثر معادل ده درصد حق‌بیمه آن قرارداد را به عنوان مشارکت در منافع به بیمه‌گذار پرداخت نماید.

ماده ۱۶- نحوه حل و فصل اختلافات: هرگونه اختلاف ناشی از تعبیر، تفسیر و یا اجرای این قرارداد، در صورتی که از طریق مذاکره حل و فصل نشود به کارشناس مرضی‌الطرفین ارجاع خواهد شد و رأی

کارشناس مزبور قطعی و برای طرفین لازم‌الاتباع است. در صورتی که طرفین در مورد انتخاب کارشناس مرضی‌الطرفین به توافق نرسند، موضوع به هیأت کارشناسی که به نحو زیر انتخاب خواهد شد ارجاع می‌گردد:

۱- هر یک از طرفین یک نفر کارشناس اختصاصی تعیین و به طرف دیگر معرفی می‌نماید.
۲- کارشناسان اختصاصی قبل از بحث درباره موضوع مورد اختلاف به اتفاق، کارشناس دیگری را به عنوان سرکارشناس انتخاب خواهند نمود.

۳- رأی هیأت کارشناسی با اکثریت آرا معتبر و برای طرفین لازم‌الاتباع خواهد بود.
۴- در صورتی که هر یک از طرفین تا سی روز بعد از انتخاب و معرفی کارشناس طرف‌مقابل، کارشناس اختصاصی خود را تعیین نکند و یا کارشناسان اختصاصی تا سی روز در مورد تعیین سرکارشناس به توافق نرسند هر یک از طرفین می‌توانند حسب مورد از دادگاه ذی‌صلاح درخواست تعیین کارشناس یا سرکارشناس بنمایند.

۵- هر یک از طرفین در شروع رسیدگی، حق‌الزحمه کارشناس اختصاصی خود و پنجاه درصد از حق‌الزحمه سرکارشناس را پرداخت خواهند کرد و در خاتمه تمام هزینه‌های کارشناسی به عهده طرفی خواهد بود که رأی به زیان او صادر می‌گردد.

ماده ۱۷- مواردی که در این قرارداد ذکر نشده است بر اساس قانون بیمه، عرف بیمه و سایر قوانین جاری کشور جمهوری اسلامی ایران عمل خواهد شد.

ماده ۱۸- این آیین‌نامه از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا بوده و جایگزین آیین‌نامه شماره ۵۲ (قرارداد بیمه مسئولیت متصدیان حمل‌ونقل داخلی) مصوب شورای عالی بیمه می‌باشد.